vrij

Nieuw

Elk weekeinde alles over kunst, media, mode, boeken, muziek, wetenschap en geschiedenis

Alex van Warmerdam: 'Ik dacht altijd: als ik oud ben, ga ik schilderen' **32**

World's Best Designed Newspaper

Het Parool

Vrij, Onverveerd

€ 3,50
ZATERDAG
1 SEPTEMBER
2018
OPGERICHT IN 1940
78STE JAARGANG
NR 22.557

Discussie
Hoelang blijft Amsterdam de stad waar alles kan?
6

Afghaanse verdachte

Steekpartij CS mogelijk terreur

De verdachte van de steekpartij op Amsterdam CS, een 19-jarige Afghaan, had mogelijk een terroristisch motief.
3

Afscheid
Paul Simon: 'Ik zie uit naar een beetje normaal leven'
14

Paulien Cornelisse
De cabaretière over Japan, humor en de aangeharkte stad
PS van de Week

Proefwerk
Nieuwe eetrecensent Gilles van der Loo geniet van chorizokroketjes
PS van de Week

Vooruit **30**
Kunst **32**
Media **34**
Mode **40**
Beeld **42**
Boeken **44**
Muziek **50**
Geschiedenis **52**
Wetenschap **54**

vrij

De tronies van Alex van Warmerdam 32 / Twan Huys gaat ons verrassen **34** / Boeken voor een prikkie **44** / De vrolijke Ilse DeLange **50**

LITERATUUR

Vier kandidaten alternatieve Nobelprijs

De Japanse auteur Haruki Murakami, Maryse Condé uit Guadeloupe, de Vietnamees-Canadese Kim Thúy en de Engelsman Neil Gaiman staan op de shortlist voor de alternatieve Nobelprijs voor de Literatuur, die in december wordt uitgereikt. Dit is een reactie van een groep Zweeds intellectuelen na het besluit om wegens een misbruikschandaal de Nobelprijs voor Literatuur dit jaar niet uit te reiken. Voor de prijs is via sponsors en crowdfunding 1 miljoen Zweedse kronen (100.000 euro) bijeengebracht.

SPIRITUALITEIT

Stine Jensen schrijft essay Eerste liefde

Het essay voor de Maand van de Spiritualiteit 2019 wordt geschreven door filosoof, schrijver en programmamaker Stine Jensen. De maand heeft als thema *Met aandacht* en het essay, met de titel *Eerste liefde*, zal daarop aansluiten. Het essay is te koop voor 3,75 euro in de boekhandel tijdens de Maand van de Spiritualiteit, van vrijdag 11 januari tot en met zondag 10 februari 2019. Jan Mulder, Arie Boomsma, Isa Hoes, Ben Tiggelaar, Rosita Steenbeek en Daphne Deckers gingen Jensen voor.

DE LEEUW & DE LUGT

Lieve Paul keert eenmalig terug op de radio

Het iconische programma *Lieve Paul* keert eenmalig terug op de Nederlandse radio. Ter gelegenheid van de NPO Radio 2-collecteweek nemen Paul de Leeuw en Paul van der Lugt donderdagmiddag 6 september nog eenmaal achter de microfoon plaats om liefdes-, relatie- en seksproblemen op te lossen. *Lieve Paul* was in de jaren tachtig elke zondagmiddag te horen op Radio 3. Toen De Leeuw de overstap maakte naar de Vara, ging het programma als *Zalige Liefdeslijn* door met presentatrice Erna Sassen.

FESTIVAL

Jan Doense directeur Film by the Sea

Jan Doense is de nieuwe directeur van Film by the Sea. Na de aanstaande editie, van 7 tot en met 16 september in Vlissingen, neemt hij de leiding over van Leo Hannewijk. Doense is organisator van filmfestivals en -evenementen, filmproducent en zakelijk leider bij de *Filmkrant*. In 1984 richtte hij het Amsterdam Fantastic Film Festival op, dat nu het Imagine Film Festival heet. Bij zijn afscheid als directeur van Imagine werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Tentoonstelling Tronies van Alex van Warmerdam

‘Alleen als ik alert ben, stop ik op tijd’

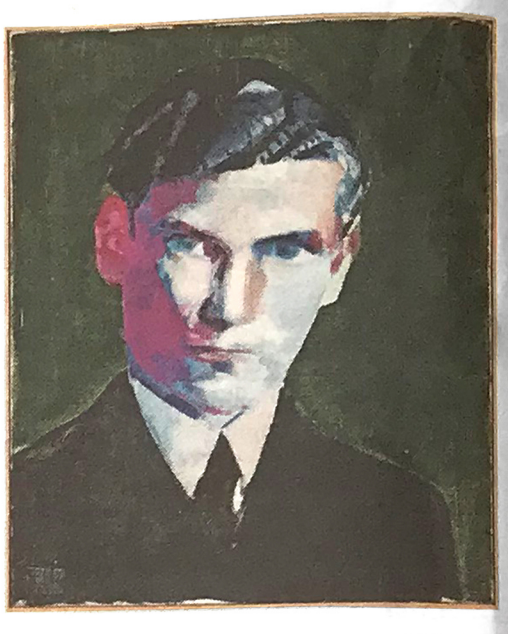

Vandaag opent galerie Grimm een schilderijententoonstelling van alleskunner Alex van Warmerdam. ‘Schilderen is dat je in een atelier probeert een vorm te vinden waarmee je verder kunt. Daar ben ik eigenlijk nooit aan toegekomen. Ik dacht altijd: als ik oud ben, dan ga ik schilderen.’

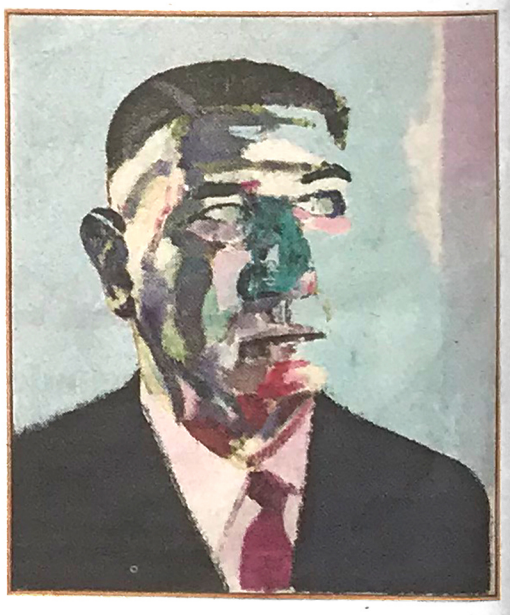

Jan Pieter Ekker
AMSTERDAM

Zondag is de laatste dag van *L’histoire kaputt*, Alex van Warmerdams fijne overzichtstentoonstelling in filmmuseum Eye. Een dag eerder opent zijn allereerste galerietentoonstelling, bij Grimm aan de Keizersgracht. In Eye draaide het om zijn films en waren grote, speciaal gemaakte installaties te zien. Grimm exposeert nieuwe geschilderde portretten op bescheiden formaat, gebaseerd op foto’s van koppen die Van Warmerdam sinds jaar en dag verzamelt.

“*Tronies* heet de tentoonstelling. Dat is een idee van Jorg Grimm, de galerist. In de Gouden Eeuw was een tronie een portretstudie van een naamloos model,” zegt Van Warmerdam, een week voor de opening in zijn atelier achter zijn huis. “Dat staat ook in het persbericht, hoor. Dat moet je zelf maar even lezen.”

Hij wijst op een portret dat tegen de muur staat. “Die oogjes, die waren niet goed. Ik heb ze verbeterd, maar daar moet je mee uitkijken. Voor je het weet, breng je de boel om zeep, wordt het academisch geknoei. Dat rood in die hals, dat was net iets te moedwillig, dat heb ik weggehaald. En toen begon het gesodemieter. Ik heb bijna de helft opnieuw geschilderd. De kop heeft nu meer plastiek, zie je?”

Bent u nu wel tevreden?
“Nee, het is volkomen dood geschilderd. Het gaat de prullenbak in.”

Wanneer schildert u?
“Ik heb altijd wel geschilderd, maar de laatste jaren schilder ik veel meer dan vroeger. Dat was altijd al het plan. Toen ik op de Rietveld zat, wilde ik schilder worden. Maar toen ik in het theater terechtkwam en in tweede instantie in de film, en ik daar mijn draai bleek te kunnen vinden, is dat vrije schilderen secondair geworden. En daarmee onbelangrijk. Het werd ook steeds slechter.”

U hebt wel altijd de beelden geschilderd voor de posters van uw films en theaterstukken.
“Maar dat is geen schilderen. Schilderen is dat je in een atelier probeert een vorm te vinden waarmee je verder kunt. Daar ben ik eigenlijk nooit aan toegekomen. Dat vond ik niet erg, want ik dacht altijd: als ik oud ben, dan ga ik schilderen. Alleen maar schilderen. Er waren wel eerder galeries geïnteresseerd, ook in mijn illustratieve werk, maar dat heb ik altijd afgehouden. Ook omdat dat schilderen het enige anonieme, ondergrondse was wat ik deed. Maar daardoor bleef het ook volstrekt onbelangrijk. En beneden niveau. Zodra je een galerie hebt, treedt er een ander mechanisme in werking.”

Toch hebt u al eerder schilderijen verkocht.
“Omdat er wel uitschieters tussen zaten. Ik heb wel wat goeie dingen gemaakt, maar niet in een doorgaande lijn.”

Hoe bent u bij galerie Grimm terechtgekomen?
“Ik kende de moeder van Jorg Grimm al lang, dus ik had Jorg al wel ontmoet. Hij had ook weleens interesse laten blijken, dat was een jaar of drie geleden. Rustig aan, dacht ik toen. Ik moet eerst genoeg werk hebben dat ik goed genoeg vind.”

Toen u genoeg werk had, mocht Jorg Grimm wel komen kijken?
“Die stapel werk was helemaal niet zo goed, bleek later. Dat vond hij ook, dat voelde ik wel. Als ik dat werk nu terugzie, denk ik: ik had ’m er toen nog helemaal niet bij moeten halen. Maar het zette me wel aan het denken: ik heb een eenvoudig onderwerp gepakt, koppen, en ben daarin de mogelijkheden gaan onderzoeken. En toen schoot ik er opeens in, toen kwam er iets tevoorschijn waarmee ik verder kon.”

Alex van Warmerdam
Schrijver, acteur, regisseur, toneelmaker en schilder opent zijn eerste galerietentoonstelling bij Grimm aan de Keizersgracht.

U maakt gebruik van foto’s.
“Sinds jaar en dag verzamel ik foto’s van koppen. Ik vind ze op internet, in kranten en tijdschriften. Ik schilder zo’n foto niet na, ik gebruik hem als informatie. Zo’n kop moet mij iets te bieden hebben. Een net zichtbaar patroon in de huid, een kapsel met een scheiding, nauwelijks zichtbare ogen achter een bril; elementen waarmee ik aan de haal kan gaan, die ik kan versterken of vervagen, zowel in vorm als in kleur. Cornelis Verolme, die reder uit de jaren zestig, heeft zo’n kop.”

Hebt u ook weleens model geschilderd?
“Jawel, vroeger op de Rietveld. Maar ik zit niet de hele dag mijn kinderen en alles wat om me heen beweegt te schilderen. Ik heb één tekening van mijn oudste zoon en één gouache van mijn vrouw – dat is alles. Toen Annet 50 werd,

‘Vorige week ben ik 66 geworden, maar ik ben drukker dan ooit. Er lopen veel dingen door elkaar’

Alex van Warmerdam schaakt op vele borden tegelijk.

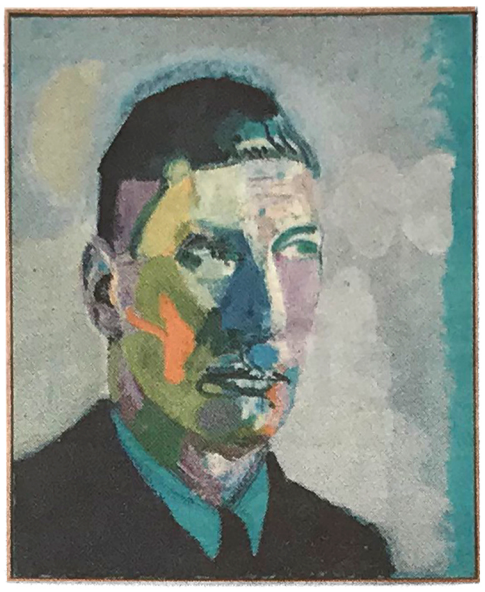
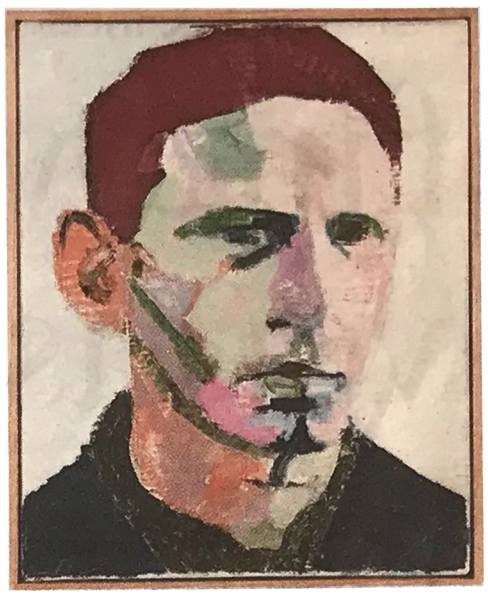
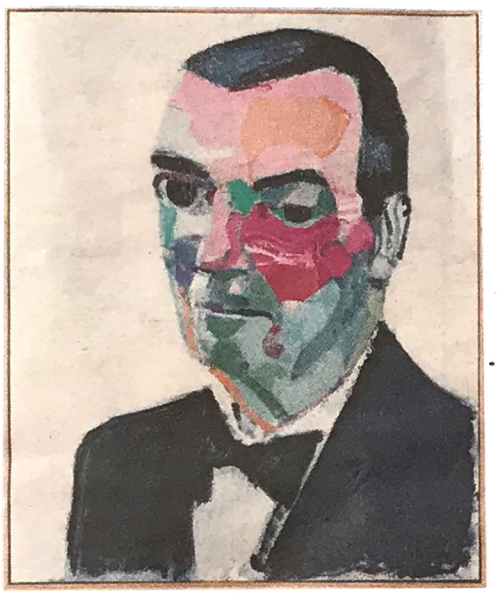

‘Ik schilder zo’n foto niet na, ik gebruik hem als informatie. Zo’n kop moet mij iets te bieden hebben’

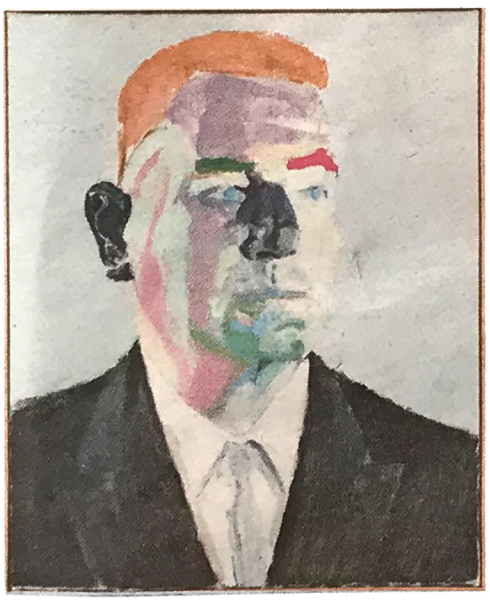

‘Het vervelende van portretten in opdracht is dat ze moeten lijken. Dat is een enorme belemmering’

vroeg ze voor haar verjaardag twee portretten van onze zonen, maar die heb ik nog steeds niet gemaakt. Het vervelende van portretten in opdracht is dat ze moeten lijken. Dat vind ik een enorme belemmering.”

Toen u in 2010 een overzichtstentoonstelling had in Schiedam, zei u: ‘De grote kunst van schilderen is op tijd stoppen.’ Bent u daar beter in geworden?
“Ietsje. Maar je raakt zo gauw in een roes. Vooral ’s avonds en ’s nachts, dan zit je maar door te kloten en dan denk je opeens: tjezus, een uur geleden was het eigenlijk af en goed en nu is het helemaal niks meer. Als ik alert ben, stop ik op tijd en kijk ik de volgende dag. En dan blijkt vaak dat het al bijna klaar is.”

U was ook nog bezig met de hermontage van *Grimm*, uw film met Jacob Derwig en Halina Reijn uit 2003. Hoe gaat het daarmee?
“In principe is dat nu af.”

Dat vond u destijds ook, maar een week voor de première besloot u er een belangrijke scène uit te knippen.
“Ja, dat leek me toen een goed idee.”

U bent ook met een nieuwe film bezig, toch?
“Vorige week ben ik 66 geworden, maar ik ben drukker dan ooit. Er lopen veel dingen door elkaar, dat heb ik eigenlijk nooit zo gehad. De tentoonstelling in Eye moet worden afgewikkeld. Dit, die portretten bij Grimm. Het filmscript. We zouden eigenlijk eind december gaan draaien, maar de financiering is nog niet rond. Daardoor zijn de opnamen een jaar opgeschoven.”

Bent u ook nog aan het schrijven en dichten?
“Dat dichten staat nu al een tijdje droog. Ik ben wel aan het schrijven, ik ben al lang bezig met een verhalenbundel. Ik weet niet of die ooit af komt... Het lullige is: op een gegeven moment ga je dood en kun je het niet meer afmaken.”

Tronies van Alex van Warmerdam. T/m 13 oktober bij Grimm, Keizersgracht 241.

Multitalent

Alex van Warmerdam (Haarlem, 1952) studeerde aan de Grafische School (handzetten) en de Gerrit Rietveld Academie (vrije grafiek en schilderen); in 1974 was hij medeoprichter van het muziektheatergezelschap Hauser Orkater. Sinds 1980 maakt hij voorstellingen met zijn eigen theatergezelschap De Mexicaanse Hond, waarin hij als het zo uitkomt zelf een (hoofd)rol speelt. In 1986 regisseerde hij zijn eerste speelfilm: *Abel*, waarin hij ook zelf de titelrol speelt. Met *Borgman* (2013) haalde hij de prestigieuze Gouden Palmcompetitie van het festival van Cannes, inmiddels werkt hij aan zijn tiende film (werktitel: *Nummer Tien*).
Tussen de bedrijven door schildert en tekent Van Warmerdam; niet alleen de decors en affiches van zijn films en stukken, maar ook vrij werk. Ook schreef hij een roman en twee dichtbundels. In 2010 ontving het multitalent de Johannes Vermeer Prijs, de staatsprijs voor de kunsten ter waarde van 100.000 euro, voor zijn gehele oeuvre bestaande uit films, theaterstukken, literair werk en een groot aantal beeldende kunstwerken in uiteenlopende technieken.

10

→ Van Warmerdam werkt nu aan zijn tiende film (werktitel: *Nummer Tien*).